

ART

Agression Replacement Training

- an information booklet on the method and implementation

Children and Youth At Risk

-CYAR Steering Committee 2008-2012

"Children and Youth At Risk" 2008 – 2012

"The Children and Youth At Risk in the Barents region" (CYAR 2008 - 2012) is a co-operation programme within the framework of the Barents Euro-Arctic Council. It has been developed as a result of growing concern regarding marginalized youth and children in the region. The CYAR programme is run by a Steering committee composed by all Barents partners.

The CYAR programme emphasizes that all efforts should aim to strengthen the public services and their ability to adequately assist and support children and youth on the individual level. The programme thus aims to improve life conditions for the youth and children at risk through cooperative actions in general (creating frameworks for exchange of information) and project activities in particular (building partnerships between public institutions at all levels and non-governmental organizations in the Barents region with responsibility for the well-being of youth and children).

The following fields of competence receive special attention from the CYAR – strengthening of parental resources, development of foster care services, social skill training for children and youth and monitoring of the rights of the child. The CYAR contains four main activities such as developing a situation overview of CYAR in the Barents region, exchange of expert knowledge, information and network building and competence sharing on selected methods. Competence sharing presents the main activity in the project and includes dissemination of the four research-based methods/programmes with documented results towards children and youth at risk and their families.

Aggression Replacement Training (ART is one the four methods under the dissemination within the CYAR program. This book briefly presents different theoretical and practical issues related to ART such as content of the program, training and implementation details, and how this program is applied in the North-West Russia.

Pål Christian Bergstrøm

Chairman of the CYAR Steering Committee

Hva er ART og hvem er programmet beregnet for?

Programmet er et strukturert pedagogisk program som har vist seg å være et effektivt redskap i forebygging, reduksjon og erstatning av aggressiv atferd hos barn og unge, og er blant de best validerte programmene for trening av sosial kompetanse (Barnoski & Aos, 2004; Gundersen & Svartdal, 2006; Nugent & Bruley, 1998; Nugent et al., 1999).

Programmet består av tre likeverdige komponenter.

1. Sosial ferdighetstrening er den interaktive atferdskomponenten der deltakerne lærer hva de bør gjøre.
2. Sinnekontrolltrening er den emosjonelle atferdskomponenten hvor deltakerne får lære seg strategier for å håndtere affektivstress.
3. Moralsk resonneringstrening er den kognitive atferds- og verdikomponenten der deltakerne lærer å ta stilling til ulike moralske dilemmaer.

Den opprinnelige amerikanske versjonen ble først og fremst utviklet i forhold til ungdom med store atferdsproblemer, men særlig i Norge er programmet tilpasset og tatt i bruk både i barnehage, barnehjem, barnevernsinstitusjoner, skoler og innen psykiatri og i arbeid med personer med Asperger syndrom og Autisme. Programmet har også vist seg som svært virkningsfullt i fengsel eller som alternativ til fengselsstraff (Hollin, 1999; Barnoski & Aos, 2004), og er blant annet det mest brukte rehabiliteringsprogrammet i svenske fengsler.

Anbefalt kurslengde er 30 timer med en komponent en gang pr uke i 10 uker. Hver time varer fra 45-90 minutter og ledes av 2 sertifiserte trenere. Programmet kan imidlertid forlenges etter behov. Det er vanligvis mellom 4 og 8 deltakere i gruppa, men mindre grupper kan, særlig i starten av et program, være nødvendig og ønskelig dersom elevenes atferdsproblemer er ekstra store. Dersom gruppa er for liten mister man imidlertid en del av dynamikken og strukturen fordi enkelte rollespill krever flere deltakere og det blir få igjen til å gi tilbakemelding.

ART has been thoroughly evaluated in several states in the USA, England, the Netherlands, Canada, Sweden and Norway. I tillegg har også skoler, fengsler og institusjoner i ulike land som Finland, Danmark, Island, Turkey, Lithuania og Australia implementert programmet. Utviklingen ledes av ICART, et styre med representanter fra Universiteter og Høgskoler samt ulike organisasjoner ulike land.

Hva er familie-ART?

Familie-ART ble utviklet av de kanadiske psykologene Robert Calame og Kim Parker. Programmet har videre blitt utprøvd og videreutviklet i samarbeid mellom ART-senteret ved Diakonhjemmet Høyskole og Lindøysenteret som er en norsk barnevernsinstitusjon for barn og unge.

Programmet består av 10 totimers leksjoner der ungdommer som har gjennomført ART programmet trener på nye samspillsferdigheter sammen med familie og øvrig nettverk. Opp til 4-5 familier deltar i gruppa. Hensikten med programmet er dels å endre uheldige samspillsmønstre i familien og dels å øke sannsynligheten for at de nye ferdighetene som ART-elever har lært blir generalisert til hjemmet. Som ART er også dette programmet basert på diskusjoner og refleksjoner, rollespill og konstruktive tilbakemeldinger.

I et studie i Kanada (Calame & Parker, 2003) ble innsatte på en barnevernsinstitusjon / fengsel delt inn i 3 grupper. Hensikten var å se på tilbakefall til kriminelle handlinger avhengig av henholdsvis 1) ingen program for sosial kompetanse, 2) kun ART og 3) ART + familie-ART. Prosentvis tilbakefall i gruppa uten program var 43; for gruppa med ART var prosentvissatsen 30 mens for gruppa som fikk både ART + familie / venne ART var tilbakefallsprosenten kun 15.

Hvordan kan ART og familie-ART hjelpe barn og unge med atferdsvansker?

Målet med ART er å utvikle sosial kompetanse. Vi vet at det er en sterk sammenheng mellom sosial kompetanse og en rekke ulike tilstander som ensomhet, depresjon, rusproblematikk, ungdomsforbrytelser og atferdsvansker generelt (Camodeca & Goossens, 2008). Forskning viser også at kompetansehevende programmer som ART reduserer problematferd og bidrar til at ungdommen klarer seg bedre i sosiale situasjoner (Gundersen & Svartdal, 2006; Gundersen & Svartdal, 2010).

Noen har lett for å komme i konflikt og disse konfliktene løses gjennom aggressive uheldige utfall som gjerne er til skade både for personen selv og omgivelsene. Gjennom ART lærer ungdommene å tolke sosiale situasjoner bedre, de får større repertoar av handlingsalternativer i stressede situasjoner og lærer dermed å løse problemer på en bedre måte. Programmet gir også deltakerne en større empatisk forståelse for de som de samhandler med.

Flere studier viser at barn og voksne som sliter sosialt, særlig med aggresjon har redusert evne til å tolke aktuelle sosiale signaler (Lochman & Wells, 2002) og årsaken til konflikter tilskrives neste alltid andre (Barriga et al., 2000). I ART timen tar ungdommene opp aktuelle konfliktsituasjoner som de har opplevd. Gjennom ulike analyser og rollespill gis de forutsetninger til å takle problemer bedre ved neste anledning.

En del av ungdommene har også generelle dårlige sosiale ferdigheter, som kan resultere i vanskeligheter med beholde jobben eller å skaffe seg venner uten atferdsproblemer. ART-treningen gjør det lettere å fungere godt for eksempel i jobb- og skolesammenheng. Vi vet at 75% av alle barn med lærevansker også har redusert sosial kompetanse (Kavale & Forness, 1995). Gjennom styrking i sosial kompetanse oppnås både bedre trivsel i klassen samtidig som også skoleprestasjonene forbedres. I Familie ART identifiseres uheldige konfliktmønstre som har oppstått i familien. Gjennom rollespill og andre øvelser får familiemedlemmene hjelp til å etablere alternative samhandlingsmønstre.

ART består av sosiale ferdigheter, sinnekontroll og moralsk resonnering.

Hvordan er komponentene bygget opp?

De enkelte timene er strukturert oppbygd med faste innslag, men innslagene varierer ut fra hvilken komponent som er dagens tema og hvilken gruppe man trener med.

Det følgende kan stå som et eksempel:

1. Velkomst
2. Tilbakeblikk fra sist gang
3. Forrige hjemmeoppgave/lekse
4. ART øvelser / leker
5. Dagens tema (sinnekontroll, sosiale ferdigheter eller moralsk resonnering)
6. Tilbakeblikk på timen
7. Tema for neste time
8. Avslutning

Treneren demonstrerer og forklarer, deretter skal alle deltakerne øve seg på ferdigheten gjennom rollespill og konstruktive tilbakemeldinger, før de får i oppgave om videre trening hjemme. Alle i gruppa skal ha rollen som hovedaktør (den som trener på ferdigheten) i løpet av en time. Andre deltakere blir plukket ut som medaktører for å kunne rollespille den samhandlingspartneren som ferdigheten skal brukes overfor.

Før og etter programmet skal deltakerne testes slik at man kan måle effekt av programmet.

Komponent 1 av ART: Sosial ferdighetstrening

Blant 50 sosiale ferdigheter velger trenerne ut de 10 som vil være mest nyttige for deltakerne i gruppa. Ferdighetene er delt inn i følgende grupper:

- 1: Grunnleggende sosiale ferdigheter: Å lytte, gi komplement, å si takk osv
- 2: Avanserte sosiale ferdigheter: Å be om hjelp, be om unnskyldning, å følge instruksjoner osv
- 3: Ferdigheter som handler om følelser: Å være bevisst sine følelser, forstå andres følelser, å belønne seg selv osv
- 4: Ferdigheter i aggresjonsalternativ: Å takle å få en anklage, å hevde rettigheter, å unngår trøbbel osv
- 5: Ferdigheter for å hankses med stress: Å svare på en klage eller kritikk, å håndtere gruppepress, å ha god sportsånd osv
- 6: Planleggingsferdigheter: Å sette et mål, å ta en beslutning, å finne årsaken til et problem osv

Før treningen blir deltakernes sosiale ferdigheter kartlagt av foreldre, lærere og deltakerne selv ut fra en skala fra 1 til 5 i forhold til hvor godt de mestrer ferdighetene, 5 er best. Resultatet av dette kan danne utgangspunkt for hvilke ferdigheter en velger i gruppa, men for hver ferdighet skal deltakerne lære å tenke og handle i trinnvise sekvenser. En ferdighet består av fra 3 til 5 trinn. Et eksempel på ferdighetstrinn i forhold til ferdighet nr. 42 «å håndtere gruppepress» er satt opp på følgende måte:

**Tenk over hva det er gruppa vil du skal gjøre, og hvorfor de vil det.
Bestem deg for hva du selv ønsker å gjøre.
Avgjør hvordan du kan fortelle det til gruppa.
Fortell gruppa hva du har bestemt deg for.**

Trinnene har både kognitive verbale og atferdsmessige komponenter. De kognitive elementene gjennomføres via «boblesnakk», der deltakerne stopper rollespillet og forklarer hva de tenker og hvilke vurderinger de har gjort seg. På den måten får de trening i å verbalisere sosial persepsjon og sosial kognisjon før de utfører den sosiale utøvelsen, altså den adferdsmessige komponenten. Ved hjelp av boblesnakk kan deltakerne tre ut av rollen og spørre andre deltakere om hjelp til gode handlingsalternativer.

Selve innlæringen av den sosiale ferdigheten er bygget opp på følgende måte:

1. Definer ferdigheten

Før timen henges trinnene i den ferdigheten som skal trenes opp på et flipoverark slik at alle ser utviklingen i timen. Deltakerne blir bedt om å definere hva som menes med for eksempel gruppepress.

2. Demonstrer ferdigheten

Det er viktig at trenerne allerede på forhånd har funnet et relevant eksempel og rollespille som kan illustrere ferdigheten. Det er her viktig å finne fram til korte og enkle demonstrasjoner for å få poengene fram.

3. Diskuter behovet for ferdigheten

Det er viktig at deltakerne ser behovet for den aktuelle ferdigheten og kan relatere det til sin egen situasjon. Aktuelle situasjoner kan være å delta i mobbing, kriminelle aktiviteter, rus, osv. Deltakerne spørres derfor først om hvorfor det er viktig å kunne denne ferdigheter.

4. Velg hovedaktør og medaktør(er)

Rollespill er selve kjernen i sosial ferdighetstrening og alle deltakerne skal rollespille et eksempel på dagens ferdighet, f.eks å stå i mot gruppepress.

5. Planlegg rollespill

Trener 2 går så ut på gangen sammen med hovedaktør og medaktør(er) for å planlegge rollespillet i detalj. Det er trenerne som er ansvarlig for å gi den hjelpen som er nødvendig for at rollespillet skal lykkes ut fra prinsippene i "promptfading" eller feilfri læring. Mens trener 2 er på gangen og forbereder rollespillet, deler trener 1 ut observasjonsoppgaver til de andre deltakerne.

6. Gjennomfør rollespillet

7. Tilbakemeldingsrunde

Hensikten med tilbakemeldingsrunden er todelt. Først og fremst skal aktørene få forsterket atferd som gradvis likner mer og mer på målatferd (prinsippene for shaping). Sosial ferdighetstrening er basert på prinsippene om modell-læring; dvs når vi forsterker positive atferdskomponenter hos én deltaker, oppfattes dette også av de andre deltakerne. Det foregår vikarierende forsterkning. Med andre ord trenger vi ikke gripe tak i alt som deltakeren kunne

gjort bedre i forbindelse med for eksempel å stå imot gruppepress, men heller poengtere det som er bra. Neste hovedaktør er imidlertid dyktig på noe annet som gir oss anledning til å forsterke dette, og etter at alle har rollespilt har vi kunnet beskrive de fleste viktige prinsipper ved ferdigheten. En annen hensikt med tilbakemeldingsrunden er å bevisstgjøre de andre deltakerne på viktige aspekter ved ferdigheten. Observasjonsoppgavene bidrar også til større konsentrasjon. Gjennom fokus på positiv atferd hos andre lærer de også å bli mer bevisst på positive sider hos andre, og ikke konsentrere seg om sider som ikke er bra.

Tilbakemeldingsrunde gjennomføres etter en fastlagt struktur og med som sagt bare positive kommentarer.

1. Medaktør til hovedaktør
2. Observatørens kommentarer
3. Trenerens kommentarer
4. Hovedaktørens selvevaluering
5. Hjemmeoppgave
6. Valg av ny hovedaktør

Komponent 2 av ART: Sinnekontroll trening

Treningen søker å etablere nye prososiale handlingsmønstre som kan erstatte verbal eller fysisk aggresjon eller tilbaketrekking. Sinnekontrolltreningen fokuserer ikke bare på å få kontroll over sinnet, men også på at målet må være at de nye handlingsalternativene skal kunne gi bedre gevinst enn de gamle. Selvhevdelsesteknikker og kommunikasjonsferdigheter blir derfor en viktig del av programmet.

Treningen går ut på at deltakerne lærer seg å identifisere sinneutløsere, sine egne sinnesignaler og ta i bruk teknikker for å dempe og få kontroll på sitt sinne. Gjennom kognitive restruktureringsstrategier hjelpes deltakerne til å identifisere irrasjonelle tankemønstre og erstatte disse med en mer normalisert situasjonsforståelse. Deltakerne blir oppmuntret til å utvikle alternative tankemønstre / selvinstruksjoner som både bidrar til å redusere konflikten og å skape mental distanse til sinneutløsere (Feindler & Baker, 2004).

I denne komponenten får deltakerne en systematisk gjennomgang av de ulike elementene som inngår i et affektivt hendelsesforløp der takling av sinne er et avgjørende element for om episoden skal utvikle seg til aggresjon. Hvert element bygger således på hverandre i følgende struktur:

- Leksjon 1: Innledning
- Leksjon 2: Ytre og indre triggere
- Leksjon 3: Signaler
- Leksjon 4: Dempere og påminnelser
- Leksjon 5: Mine egne dempere.
- Leksjon 6: Konsekvenser av aggresjon / konsekvenser av bruk av aktuelle sosiale ferdigheter
- Leksjon 7: Hva gjør jeg som gjør andre sint
- Leksjon 8: Alternativer til aggresjon (aktuelle sosiale ferdigheter som kan erstatte aggresjon)
- Leksjon 9: Alternativer til aggresjon (aktuelle sosiale ferdigheter som kan erstatte aggresjon)
- Leksjon 10: Alternativer til aggresjon (aktuelle sosiale ferdigheter som kan erstatte aggresjon)
- Leksjon 11: Evaluering

Komponent 3 av ART: Trening i moralsk resonnering

Trening i moralsk resonnering utgjør den verdimeslige komponenten i ART. Moralsk resonnering utgjør den verdimeslige komponenten i ART. Flere studier indikerer at personer med atferdsvansker vurderer moralske dilemma-situasjoner på en enkel og egosentrisk måte. Rasjonale for denne komponenten er å skape større grad av empati gjennom å drøfte ulike dilemmasit og at og at dette kan avhjelpes gjennom moralske dilemmadisksjoner.

Den modellen som er brukt i ART, er hentet fra en modell utviklet av John Gibbs og kollegaer ved Ohio State University (Gibbs et al., 1992). Denne modellen har fire stadier, der de to første betegnes som umodne eller overflatiske resonneringer, mens stadium tre og fire betraktes som modne eller dyptpløyende resonneringer.

Det andre fundamentet som moralsk resonnering bygger på, er det som Gibbs og kollegaer kaller for selvsentrerte tankefeil eller kognitive forvrengninger (Barriga mfl. 2000, Gibbs, Potter og Goldstein 1995). Personer med umodent resonnement har en tendens til å vurdere de fleste saker ut fra sin egen synsvinkel. Det å være selvsentrert er den primære tankefeilen. Ut fra den utledes tre sekundære tankefeil som har som funksjon å rasjonalisere den egosentriske måten å tenke på.

Hensikten med moralsk resonnering-komponenten i ART er gjennom dilemmadiskusjoner å bidra til at elevene tenker gradvis mer empatisk, samtidig som de etter hvert reduserer bruk av tankefeil som rasjonale for sine valg. I ART-boka (Goldstein mfl. 1998) er det gjengitt 10 ulike dilemmaer med tilhørende spørsmål. Spørsmålene tjener til å spisse dilemmaene i den ene eller den andre retningen og derved få fram flere perspektiver. Modenheten vurderes først og fremst gjennom de begrunnelsene deltakerne kommer med, og ikke valget i seg selv.

Dilemmadiskusjonen foregår etter et visst mønster der deltakerne lanseres for et dilemma. Svarene føres opp på et flippoverark og deltakerne diskuterer etter et visst mønster. Dilemmaene til Gibbs har temaer som omhandler stjeling, løgn, vennskap, å kunne stole på, selvmord, narkotika osv. Det kan være viktig at lederne komponerer sine egne dilemmaer ut fra problemstillinger som gjelder for gruppa. Å stjele en bil kan således være en uaktuell problemstilling for mange, men dilemmaet kan omgjøres til for eksempel å stjele snop i en butikk der butikkeieren er ute. På den måten kan det hele bli mer aktuelt for den aktuelle målgruppen.

Etter å ha svart på en problemstilling lanseres deltakerne for flere slik at ulike sider av saken blir diskutert.

Hvordan er trenerutdanningen i ART og familie ART bygget opp i nordvest Russland?

I Russland går opplæring av instruktører over elleve dager fordelt på tre samlinger, en for hver komponent. For å sertifiseres til å kunne trene opp ungdommer må deltakerne også gjennomføre 18 treninger i etterkant av tredje samling. Diplomet man da får gir rett til å undervise for barn og ungdommer, men ikke opplæring av nye trenere.

Bare mastertrenere kan lære opp nye ART trenere. En mastertrenerutdanning innebærer at trenerne deltar på to tidagerskurs sammen med instruktørene fra Norge, der de gradvis overtar ledelsen av kurset. Seks mastertrenere fra Karelen er nå under utdanning.

Det er gjennomført ett trenerkurs i Petrozavodsk i Karelien for 30 deltakere fordelt på tre institusjoner som arbeider i forhold til barn og unge på ulike alderstrinn og med ulike grader av problematferd. Nå er ytterligere 30 under opplæring i Murmansk i henhold til CYAR prosjektet.

Institusjoner som jobber med familie og nettverk, vil i tillegg til ART kunne se behovet for familie ART. Bare ferdigutdannede ART instruktører kan bygge videre med familie ART.

Familie Art seminaret går over 4 dager. Av de 30 instruktørene fra Karelen, har ca 20 også tatt utdanning som Familie-ART trenere. Alle de tre institusjonene i Karelen har i dag fast opplegg både med ART og Familie-ART. Etter at treningen var avsluttet i Petrozavodsk kom følgende kommentarer fra deltakerne:

What personally you got from this education?
Skill of looking at the adolescents from other side
Skill of seeing the anger mechanism and to control it
Being closer to colleagues
We are more sure that given method is effective
More close introduce with colleagues
Possibility of seeing creating potential in your colleagues and many positive things which are invisible in ordinary life
Self-understanding and understanding of own possibilities

Sluttkommentarene fra deltakerne var også gjennomgående positive :
INTERESTINGLY!

What we were lacking!
SYSTEM OF BENEVOLENT ATTITUDES AND RESPECT!
PLEASURE OF DIALOGUE!
THE UNIQUE METHOD!

Det er ART-senteret ved Diakonhjemmet Høgskole, Sandnes, Norge, som har hatt ansvaret for opplæring av ART i Nord-Vest Russland. Senteret har som siktemål å kvalitetssikre og videreutvikle programmer for trening av sosial kompetanse og implementering av disse. Senteret har 4 områder; 1) 60 studiepoengs videreutdanning i trening i sosial kompetanse, 2) Forskning og formidling, 3) Fagutvikling og 4) Kurs og veiledning. Blant de programmer som tilbys er ART, Famile-ART og Trening i Sosial Forståelse. ART senteret har egne faste ansatte og et nettverk av samarbeidende ledende ART-institusjoner i Norge og internasjonalt. Leder er Førstelektor Knut Gundersen som også er medlem av det internasjonale styret for ART og også det europeiske nettverket for Sosial kompetansetrening.

Erfaringen så langt fra implementeringen ser man at følgende punkter er viktige for vellykkede resultat

1. Deltagerne på samme kurs bør være fra maks tre til fire ulike institusjoner. Dette er viktig for å bygge opp en sterk ART gruppe ved institusjonen som kan trekke vekslers på hverandre. Opplæringen må også evt. inkludere personell som ikke nødvendigvis vil ha ART grupper senere, men som har mye med deltakerne å gjøre om ettermiddag / kveld og således vil være viktige personer med hensyn til generalisering av programmet.
2. Det bør delta minst en person fra ledergruppen ved institusjonen, da implementering av ART både krever framtidige ressurser, men også endring i tilnæringsmåte i miljøterapigruppen.
3. Det anbefales at ART instruktørene fra kurset lærer opp hele personalgruppen ved institusjonen i ART før man begynner undervisningen med barn og unge. Personalgruppen skal ha kjennskap til hva barna lærer, men viktigst kunne møte barna i henhold til ART prinsipper. Det er i møte med 'den virkelige verden' at de nye handlingsalternativene skal prøves ut og erfaringer skal høstes. Det er da viktig at miljøterapigruppe kan støtte endringen hos ungdommen.
4. I Russland er ART foreløpig implementert ved to åpne og en lukket institusjon. Det kan se ut som om det var størst effekt av metoden ved de åpne institusjonene, men mengden datamateriale er foreløpig for lite til at vi kan trekke sikre konklusjoner.

Ved IPK i republikken Karelen er et metodesenter under oppbygning. For å få nærmere informasjon om metodene ART og FamileART og hvilke erfaringer man har i Karelen republikk med programmene kan interesserte ta kontakt med IPK ved ART-ansvarlig Nadezhda Maksimova. Det er også ønskelig å etablere kontakt med universitet der ART implementeres, for å bygge opp en stor nok datasamling for forskning rundt effekten av ART i Russland.

Hvordan bør ART implementeres i en institusjon for at programmet skal få innpass og vare over tid?

For å oppnå effekt av et veldokumentert program er man også avhengig av at programmet blir implementert slik det var ment ut fra teori og design. Hollin (1995) definerer dette som behandlingsintegritet.

Det er viktig at organisasjonens ledelse tar avgjørelsen om ART skal bli en del av organisasjonens virksomhet, og har i så fall ansvar for å legge forholdene til rette for god implementering.

Programansvarlig

Blant de faktorene som vil sikre god kvalitet er at det oppnevnes en eller to programansvarlige ved hver institusjon. For å lette det daglige arbeidet for trenerne bør programansvarlig ha ansvar for at det utarbeides en mindre og mer strukturert utgave av ART programmet som er tilpasset den aktuelle målgruppen. Denne bør inneholde en fullstendig plan med antall timer, tidspunkter, hvem som skal være trenere, mål og innhold i de enkelte timene, gjeldende regler, anvisninger for hvordan takle aktuelle situasjoner, forslag til rollespill, moralske dilemmaer, leker, overraskelser og andre aktuelle øvelser som understøtter temaet. I tillegg bør det settes opp plan for hvordan de innlærte ferdighetene i størst mulig grad kan overføres og taes i bruk utenom treningen.

Tid for planlegging

For å sikre best mulig behandling må det innarbeides rutiner som ivaretar at det er avsatt like lang tid til planlegging og evaluering av timen for trenerne som til gjennomføring av timen. For å sikre kontinuitet i behandlingsprogrammet er det også nødvendig å etablere rutiner for evaluering av timen rett i etterkant av timen og denne evalueringen bør skriftliggjøres.

Møtevirksomhet/ organisasjonstrening

Det er svært viktig for god behandlings integritet at også den delen av personalet som ikke er direkte involvert i treningen har kunnskap om og er forpliktet på programmet og dets målsetting (Cooke & Phillip, 2000). Grunnlaget for økt sinnekontroll, empatisk tenking og pro sosiale ferdigheter legges i selve ART treningen, men praktisering og generalisering skjer i resten av miljøet. ART kan således betraktes som et 24 timers program der de øvrige ansatte aktivt anvender de aktuelle sosiale ferdighetene, er tydelige rollemodeller for hva som er riktig og galt og selv viser at de anvender sinnekontroll og ikke tyr til aggressive handlinger. Konfliktsituasjoner kan også i etterkant analyseres ved bruk av begreper fra ART treningen og evt rollespilles i neste trening. Det er således også viktig at de øvrige ansatte kjenner til innholdet i ART timene når f.eks hjemmeoppgavene skal følges opp.

Effect

I Norge er det gjennomført tre forskningsprosjekt i forhold til ART. (Gundersen & Svartdal, 1996 og 2010; Langeveld, Gundersen & Svartdal, under innsending) I alle prosjektene var det gjennomgående signifikante positive effekter i ART-gruppa målt både av foreldre, lærere og elevene selv. Dette så man både gjennom positive effekter på mål for sosial kompetanse og reduksjon i forhold til problematferd. Imidlertid så man også i et av studiene på positive tendenser i kontrollgruppa. Ved nærmere analyser så viste det seg at årsaken til dette var at elever som hadde hatt ART hadde influert deltakere i kontrollgruppen. Jo mer effekt det var i de ulike ART-gruppene, jo mer effekt var det også i tilsvarende kontrollgrupper.

I andre land er det også gjort flere undersøkelser i forhold til ART. Det største ble gjort i USA der det i alt deltok 918 unge lovbytere fordelt på ART-gruppe og kontrollgruppe. Studiet viste at i ART gruppa ble tilbakefall til forbrytelser redusert med 24 % sammenlignet med kontrollgruppa og det ble kalkulert at for hver dollar du investerte i ART så sparte du 11.66 forutsatt at programmet ble gjennomført slik manualen tilsa.

The research group appointed by the Directorate of Education and the Directorate of Health and Social Care in Norway made the following conclusion about ART:

«The Programme is considered to belong to category 3: Programme with documented results. The research group recommends ART for use at lower secondary school in groups where behaviour problems have already developed, or are likely to develop. Used as a primary prevention, the programme should be supplemented with school-wide measures.»

Første fase av forskningen av effekten av ART på ungdommer ved en institusjon i Karelen ble avsluttet i 2009. Man er nå i gang med andre fase, som inkluderer to andre institusjoner, og gir noe større datasamling. Den andre fasen inkluderer også forskning på familie-ART.

Booklet written by

Knut Gundersen & Roman Kuposov

Kontakt informasjon

Knut Gundersen
Associate Professor
The Diakonhjemmet University College of Rogaland, Norway
Tlf: +47 901 850 09
E-mail: knut.gundersen@diakonhjemmet.no

Nadezhda Maximova,
Sjef for avdeling for psykologi og pedagogik
IPK Karelia
Tlf: (8142) 7069 15
E-mail: maximova@ipk.karelia.ru

Mr. Roman Koposov
Adviser
Regional Office for Children, Youth and Family Affairs (Bufetat), Northern Norway
Ass. Professor, Regional Centre for child and adolescences metal health, Uit
Mob Norge: + 4746615315
Mob Russland +79217201678
E-mail: roman.koposov@bufetat.no, roman.koposov@uit.no

Mr. Pål Christian Berstrøm
Chairman of the CYAR Steering Committee
Director, Regional Office for children, youth and family affairs, Northern Norway (Bufetat)
Tel +47 466 15 502
Fax +47 776 80 795
E-mail: pal.christian.bergstrom@bufetat.no

Aktuelle websider:

www.beac.st/?Deptid=28075
www.art.diaconhjemmeths.no/
www.aggressionreplacementtraining.org
www.bufetat.no

Reference List

- Barnoski, R. & Aos, S. (2004). Outcome Evaluatoin of Washington States` Research-Based Programs for Juvenile Offenders (Rep. No. 04-01-1201). Washington State Institute for Public Policy.
- Barriga, A. Q., Morrison, E. M., Liau, A. K., & Gibbs, J. C. (2000). Moral cognition: Explaining the gender difference in antisocial behavior. *Merril-Palmer Quarterly*, 47, 532-562.
- Calame, R. & Parker, K. (2003). *Aggression Replacement Training: A learning process for the whole family*. New Perspective on Aggression Replacement Training. London, UK: Wiley.
- Camodeca, M. & Goossens, F. A. (2008). How Children Perceive Others: A Perspective Based on Social Information Processing. In J.B.Teiford (Ed.), *Social Perception: 21st Century Issues and Challeges* (pp. 81-102). New York: Nova Science Publishers, Inc.
- Cooke, D. J. & Phillip, L. (2000). To treat or Not to Treat? An Empirical Perspective. In C.R.Hollin (Ed.), *Handbook of Offender Assessment and Treatment* (ed., pp. 17-34). Chichester UK: John Wiley & Sons, LTD.
- Feindler, E. L. & Baker, K. (2004). Anger management interventions with youth. In A.Goldstein, R. Nensèn, B. Daleflod, & M. Kalt (Eds.), *New perspectives on aggression replacement training* (Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- Gibbs, J. C., Basinger, K. S., & Fuller, D. (1992). Moral maturity: Measuring the development of sociomoral reflection. Hillsdale N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gundersen, K. & Svartdal, F. (2006). Aggression Replacement Training in Norway: Outcome evaluation of 11 Norwegian student projects. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50, 63-81.
- Gundersen, K. & Svartdal, F. (2010). Diffusion of treatment interventions: Exploration of secondary treatment diffusion. *Psychology, Crime and Law*, 16, 233-249.
- Hollin, C. R. (1995). The meaning and implications of "program integrity". In J.McGuire (Ed.), *What works: Reducing reoffending-guidelines from research and practice* (pp. 195-208). Chichester, UK: Wiley.
- Hollin, C. R. (1999). Treatment programs for offenders. Meta-analysis, "what works," and beyond. *Int.J.Law Psychiatry*, 22, 361-372.
- Kavale, K. A. & Forness, S. R. (1995). Social skill deficits and training: A metaanalysis of the research in learning disabilities. *Advances in Learning and Behavioural Disabilities*, 9, 119-160.
- Lochman, J. E. & Wells, K. C. (2002). Contextual social-cognitive mediators and child outcome: a test of the theoretical model in the Coping Power program. *Dev.Psychopathol.*, 14, 945-967.
- Nugent, W. R. & Bruley, C. (1998). The Effects of Aggression Replacement Training on anticosocial Behavior in a Runaway Shelter. *Research on Social Work Practice*, 8 no 6, 637-657.
- Nugent, W. R., Bruley, C., & Winimaki, L. (1999). The effects of aggression replacement training on male and female antisocial behavior. *Research on Social Work Practice*, 9 nr 4, 466-482.

March 2010

© Design and images 2010, Hanne Johnsen

“Det er ei jente som driver og plager Anton. Hun plager ham fordi hun er sterkere enn han. Jeg forsvarer ham selvfølgelig, fordi han er broren min. Hun får kjeft av både foreldrene og legene, men hun forstår ikke. Hun er ikke så mye sterkere enn meg at jeg ikke kan slå henne. Jeg kan slå henne. I går tok hun og slo meg med fjernkontrollen i øyet. Og da tok jeg og bet henne. Jeg hadde nemlig ikke noe å slå henne med. Hun lot som ingenting. Moren hennes spurte: “Hvem er det som har gjort det mot deg?”. Hvis moren hennes har tenkt å nærme seg meg, så sier jeg: “Det er hennes egen skyld, for hun slo meg”. Eller skal jeg bare bli sittende stille med hendene i kors, da liksom?”

- jente 9 år

“Det kjennes godt å jobbe med et program som ART, hvor vi ser at det vi gjør kan gjøre en fundamental forskjell. Forskningstallene viser at atferdsproblemer går ned og sosial kompetanse går opp. Dette er selvsagt kjekt, men det er alle enkelthistoriene til ungdommer som virkelig gjør inntrykk. Foreldre forteller om gladere barn som unngår å havne i trøbbel og som får flere venner. Det er dette som er den virkelige motivasjonen for å jobbe med programmet”

- Knut Gundersen, leder for ART i Norge og medlem av IcART